

beno vodstvo in njegovega prvomestnika, družbeno nadzorništvo in razsodništvo ter častne družbenike.

Družbeno vodstvo se voli za tri leta; pa vsako leto izstopi ena tretjina. Prvi dve leti določa žreb vodstvene ude, ki izstopijo. Nadzorniki in razsodniki pa se volijo vsako leto iz novič. Glasuje in voli se z nadpolovično večino glasov. A prememba pravil se more le z dvema tretjinama in razhod družbe le s tremi četrtinami glasov pričujočih glasovalcev v redni veliki skupščini skleniti. Pri volitvah se glasuje z listki. Ako je prvo glasovanje brez vspeha, naredi se ožja volitev. Pri enakem številu glasov odločuje, kedar se glasuje, prvomestnikov glas: kedar se voli, pa žreb.

Predsedstvo.

§. 17. Veliki skupščini predseduje prvomestnik družbenega vodstva ali njegov namestnik.

Družbeno vodstvo.

§. 18. Družbeno vodstvo ima s prvomestnikom vred 12 udov, od katerih mora najmanj polovica stanovati v Ljubljani ali nje obližji. Ti volijo izmed sebe prvomestnikovega namestnika, zapisnikarja in blagajnika. Ono si naredi samo svoj opravični red; sme se razdeliti v odseke in si tudi iz družbenikov sploh izbrati zaupne može za posebna opravila ali poročila.

Za tekoča opravila si družbeno vodstvo lahko napravi ožji odbor, v katerem je prvomestnik, njegov namestnik, zapisnikar, blagajnik in dva uda, ki se izvolita.

Družbeno vodstvo si sme tudi v posameznih deželah in ondukajšnjih družbenikov privzeti svetovalce za važne družbene reči. Če kak ud izstopi, sme si družbeno vodstvo za čas do prve velike skupščine izvoliti namestnika.

Družbenega vodstva pravice in dolžnosti.

§. 19. Družbeno vodstvo

- a) jemlje pristop družbenikov na znanje, sme sprejem odreči in sklepa o izključbi;
- b) sklicuje veliko skupščino, ter ustanovlja za-njo dan, kraj in dnevni red;
- c) nadzoruje podružnice in njih načelništva, ter sme, kedar hoče, samo ali po svojem pooblaščenju pregledati knjige in zapisnike in udeležiti se njih zborov in njihovih načelništev sej;
- d) izvršuje, kar velika skupščina sklene;
- e) rešuje vse družbene reči, ki niso veliki skupščini pridržane;
- f) vodi blagajnico in knjige, ki jih v konec vsacega leta sklene; oskrbljuje družbeni imetek in ga obrestinosno nalaga; in
- g) imenuje uradnike in služabnike za družbo.

Sklepčnost.

§. 20. Pri sklepih, ki trajno obremené družbeni imetek, mora prvomestnik ali njegov namestnik in vsaj ena tretjina vodstvenih udov pričujočih biti in mora nadpolovična večina pritrditi.

Družbeni zastop.

§. 21. Vodstveni prvomestnik, ali, če je zadržan, njegov namestnik zastopa družbo na zunaj. Vsako razglasilo, pismo in potrdilo mora on ali njegov namestnik in še en ud od družbenega vodstva podpisati. Sejne zapisnike podpisuje prvomestnik ali njegov namestnik in zapisnikar.

Nadzorništvo.

§. 22. Nadzorništvo ima pet udov. Ono nadzira vodstveno gospodarstvo, zlasti v denarnih rečeh, ter sme vsak čas, mora pa najmanj dvakrat v letu blagajnico preiskati. Sme pregledati knjige in zapisnike in daje vodstvu oprostilo zastran gospodarstva. Vsako napako mora naznaniti bodi-si družbenemu vodstvu ali njega prvomestniku, bodi-si redni ali po njem prouzročeni veliki skupščini. Ako kak njegov ud izstopi, sme si ono za čas do prve velike skupščine izvoliti namestnika.

Vsak nadzornik se sme udeleževati sej družbenega vodstva s posvetovalnim glasom.

Razsodništvo.

§. 23. Razsodništvo ima pet udov. Ono razsoja vse prepire, ki nastanejo iz družbenih razmer, brez ozira na kak gotovi sodni red po svoji najbolji vedi in vesti in neprizivno.

Družbeni razhod.

§. 24. Družba se razide:

- a) če velika skupščina to sklene, ali
- b) če jo politiško oblastvo razpusti. V prvem slučaju sklene velika skupščina o družbenem imetku; v drugem slučaju pa pripade ta imetek Slovenski Matici v Ljubljani.

Ako se kaka podružnica razide ali razpusti, pripade nje imetek družbi.

Mnogovrstne novice.

* Grof Taaffe v Kromeriži. Kakor „Neue freie Presse“ pripoveduje, bil je ministerski predsednik grof Taaffe tudi v Kromerižu, v kljub deževnemu vremenu in mnogo resnega posla prav židane volje. — Ko je med deževanjem stal pred gradom brez dežnika, razpel je nek časnikar svoj dežnik čez ministra, ta pa mu je šaljivo odgovoril: „Prosim, vsaj nisem navajen stati pod varstvom časnikarstva“; časnikar mu odgovori: „pa prevzvišenost vsaj vendar lije v potokih“; „kakor uvodni članki, toda s tem nočem trditi, da so ti vodeni“, odgovori mu ministerski predsednik. Ko so kmetice v slavnostnem sprevedu svoje dežnike kmalu razpele, pa zopet kmalu zaprle, opomnil je ministerski predsednik: „To niso Hanakinje, ampak gotovo Solnogradčanke, sediti po spretnosti, s katero znajo ravnati z dežniki. Solnograd je mesto, kjer vsak človek dežnik saboj na svet prinese; tam štejejo 16.000 ljudi pa 18.000 dežnikov.“

Politične stvari.

Nemška po glavi železnega kancelarja.

Nočemo ponavljati znanih dogodov in segati nazaj v leto 1866., ko je knez Bismark v zvezi z Laško napadel našo državo in premagal večji oddelek naše vojske pri Kraljevem Gradcu, s tem pa zagotovil tudi edino Pruski odločilno besedo po vseh nemških deželah. Tudi ne bomo v spomin klicali daljnih dogodov leta 1870., ko je Bismark uničil vojsko mogočnega diktatorja Francoske, od nje dobil neizmerno visoko odškodnino v denarjih, vrh tega pa še dve najlepši porenski deželi, kakor je 4 leta pred odtrgal od Avstrijske lepo in bogato Beneško. Leta 1866. znal je Bismark zadržavati Francosko, prav za prav Napoleona, da ni prišel na pomoč naši državi, ravno tako pa se še preveč oslab-

ljena naša država ni vtikala v nemško-francosko vojsko, tako, da se je Bismarku posrečilo, po teh dveh zmagah v strahu držati vse evropejske države.

V slavi zmagovalca in obložen z bogatstvom premagane Francoske narekaval je Bismark tako rekoč, svojim sosedom zveze, v katerih je bilo dejansko priznано nadvladanje Nemške, takoj po omenjenih zmagah oklenjene vse v enotno vojsko, kateri zapoveduje povsod sama Pruska. — Bismark delal je z bogatim plenom v rokah — na vse strani za svetovni mir, pomagati mu pri teh namenih dana je naloga zaveznikom njegovim, pred vsim naši državi, enako Laški in Ruski.

Med tem porablja Bismark čas, da ustanovi nemško pomorsko vojno in brodove za trgovino, doma pa zapira po eni strani uvažanje vsakovrstnih ptujih pridelkov in izdelkov; za nemško trgovino samo pa si išče po vsem širokem svetu novih trgov in pazno preiskava po oddaljenih krajih, jeli bi ne bilo moč nemški prisvojiti novih dežel. Med tem pa v privojkovanih porenskih deželah zapoveduje železna roka, ne da bi se ji bilo do sedaj v teku 15 let posrečilo prikupiti Nemški le najmanjši del tamošnjega prebivalstva; temveč prav tako, kakor Nemški priklenjen del Poljske, tudi onih dveh francoskih dežel prebivalci željno čakajo trenutka, ko jim bo moč oprostiti se ptujih verig.

Pa kar Bismark z lepo pridobiti ni poskušal, to hoče v najnovejših časih doseči z novimi sredstvi sile, po kakoršni si uže več stoletij ni upal seči noben drug državnik.

Do sedaj tišala je Bismarkova železna roka v poljskih pokrajinah nemške države najbolj grajščake in katoliške duhovnike, pa izganjanje teh edinih neodvisnih delov prebivalstva ni še rodilo željenega sadu, kar pričajo večinoma vladi nasprotne volitve v nemški državni zbor. Sedaj začel je Bismark iz Nemške izganjati tudi vse inostrance. Da se Bismark pri tej drakonični naredbi ne ozira nikakor na podanike držav, s katerimi ima sicer prijateljske zveze, učijo nas najnovejše dogodbe, ko se iz Nemške iztirava na tisuče ruskih državljanov. Enaka osoda preti avstrijskim. — Vse to ravnanje kaže, da mu najbolj presedajo Slovani, najbolj me temi katoliki, za njimi pa enako judje. — Bismark hoče konečno čisto nemško in čisto protestantsko, drugim državljanom zaprto Nemško.

Kakošen bo sad takega ravnanja železne politike? Sad se uže prikazuje. Da Nemška nima pravega prijatelja v ponižani Avstriji in ne v premagani Francoski, to ne potrebuje nadrobnega dokazovanja. Enako malo mara za njo mogočna Ruska, ker ravno Bismark uničil ji je v zvezi z Angleško bogat sad zagotovljen uže v št. štefanski mirovni pogodbi. Angleško in Španjsko znal je Bismark srečno odbacniti od sebe po svoji kolonijalni politiki, prijateljstva Laške si ni vedel z ničem pridobiti, najmanj pa še ima prijateljev politika Bismarkova v Nemški sami, ker zatrla je njegova trda roka tudi doma vse prosto gibanje, uničila je veljavo manjših nemških držav in poskušnja, v Nemški samovoljno in nasproti vsim veljavnim pravicam oddajati prestole manjih držav, pripravilo je Bismarka ob zadnjega prijatelja. Kaj bo toraj konec vse velike slave in toliko občudovane mogočnosti Bismarkove? Ravno tak bo, kakor je bil konec prednika njegovega, sedaj tudi pozabljenega diktatorja v evropski politiki, kakor je bil konec Napoleona III. Morebiti je čas bližji, kakor bi se danes moglo misliti, ko se poreče: Evropa je zopet oproščena Bismarkove železne roke.

Naši dopisi.

Z Dunaja 30. avg. — Sedaj čujem iz zanesljivega vira, da se državni zbor snide dne 25. septembra, dne 26. septembra pa da bode slovesen sprejem pri cesarju in prestolni govor. Za zborovanje to zanimali se bodo tudi vnauji politiški krogi. V prvi vrsti bode merodajno uvrstenje poslancev v klube. Gledé levičarjev je uže sedaj gotovo, da ne bodo nikakor več vsi v enem klubu. Ne gledé na divjake je gotovo, da se zberó nemško-narodni rogovileži, kakor Pickert, Knotz, Strache, Kraus in vse, kar za njimi hodi, — vsi v poseben klub z namenom brezozirnega, nemško narodnega delovanja; zmernejši nemški elementi s Herbstom in Hlumeckijem na čelu in z večino dosedanjih levičarjev za seboj, zbrani bodo v večjem klubu levičarjev. To bodo vladi in večini stanovitno nasprotovali, samo da z zmernejšimi sredstvi. Tretja vrsta vladinih nasprotnikov zbrana bo, kolikor se dá dosedaj soditi, v Coroninijevem klubu, ki bo zmiraj odločen nasprotnik vladi v vseh političnih in osebno-vladinih vprašanjih, ki bo pa glasoval v državnih vprašanjih z vlado. Negotovo je še, jeli se bode tako imenovana moravska srednja stranka pridružila Coroninijevcem, ali pa bodo brez prave klubove zveze v važnih vprašanjih podpirali vlado deloma z glasovanjem, deloma z nenavzočnostjo. — Tem najbližji so deloma dunajski demokrati, deloma divjaki z desnice. Prednost imajo sicer po tem soditi, kar se do sedaj čuje, divjaki z desnice po kopitu Lienbacherjevim, ker ti so vsaj zadnji čas prejšnjega zasedanja pri vsakem važnejšem vprašanju nasprotovali vladi in večini; demokrati pa trdijo, da se načeloma ne stavijo med nasprotnike vladine, to je deloma uže kazal dr. Kronawetter, dokler je bil še sam, sedaj pa bo gotovo v družini odločnih nasprotnikov levičarske stranke tudi v važnejših vprašanjih pokazal odločnejše.

O Lienbacherju pisala je sicer zadnje dni „Oesterr. Correspondenz“, da se hoče zopet pridružiti desnici in preosnovati Lichtensteinov klub, toda desnica mu po skokih zadnjega časa ne bo zaupala nič več in gotovo bo tudi v škodo odločnih desničarjev Lichtensteinovega kluba in vse desnice, ako bo Lienbacher v tem klubu imel prvo odločevalno besedo. Ta dvorni svetovalec razkril je preočitno svoje Slovanom sovražne, samoupravi deželni nasprotne namene, in tako na desnici nihče ne bo zaupno pozdravljal najnovejšega spreobrnjenja Lienbacherjevega. — On, Zallinger in še eden izmed Lichtensteinovih pristašev bodo zmiraj rak v onih krogih, s katerimi bodo v pomenljivi, ožji dotiki. — Zato pa ima desnica gotovo zgubo z vsako zvezo takih mož in odličnimi poštenimi drugimi pristaši Lichtensteinovega kluba, ker bodo ti vsled takega vpliva v važnih vprašanjih za desnico postali vsaj nezanesljivi. Desnica so-stavljala se bode tedaj merodajno le iz treh klubov desnice: českega, poljskega in Hohenwartovega kluba. — Pa pri zadnjem klubu mora se njegova razmera z vlado popolnoma pojasniti. Izrekoma čujem iz slovenskih krogov, da bodo ti odločno zahtevali za svojo podporo, tudi odločno ravnanje vlade gledé narodne enakopravnosti. Razumemo lahko, da so slovenski poslanci samih obljub uže siti, tudi iz krogov dalmatinskih poslancev čuje se enak glas in da izrekoma tudi Tirolci s šviganjem sedanjega naučnega ministra nikakor niso zadovoljni, izrekli so to dosti glasno pri zadnjem zasedanju.

To vse pa se bo dalo poravnati brez velikanskih težav, samo, da poslanci ostanejo složni, samo da ne bo hotel delati politike vsak za-se.

Pa tudi česki in poljski klub ne bodeta se koj sama po sebi vstopila za vlado. Novejši čas je zbudilo izrekoma v českih politiških krogih veliko nevoljo prav za-